

**Скрининг тест за тригодишни деца /Ръководство/ С., Булвест Принт, (2014), 142 с.
ISBN 978-954-18-0910-5**

Съставител и научен редактор: Мария Атанасова-Трифенова

**Автори: Мария Атанасова-Трифенова, Димитър Атанасов, Любослава Пенева,
Елена Андонова, Милена Мутафчиева, Надя Колчева**

Ранното откриване на проблеми в развитието с помощта на апробирана скринингова методика е предпоставка за навременна интервенция, активна подкрепа и успешна работа с децата. Това налага необходимостта от надежден инструментариум, който да отговаря на потребностите на съвременната практика в нашата страна. В тази насока бяха усилията на екипа за създаване на български скрининг тест за тригодишни деца.

Създаването на този тест е осъществено по проект на на УНИЦЕФ и отговаря на необходимостта от осъществяване на единен системен подход при реализиране грижата за децата от най-ранна възраст. Авторският екип е в състав М. Атанасова-Трифенова, Л. Пенева, Е. Андонова, М. Мутафчиева, Н. Колчева.

Скрининг тестът е разработен с идеята да обхване всички най-важни аспекти на детското психическо развитие и за да осигури по-голяма детайлност и прецизност на оценката е ограничен във възрастовия интервал на три години. Създаването на скрининг теста, а също и на стандартите за ранно детско развитие и учене се основават на съвременните научни и емпирични доказателства за постиженията на децата в тази възраст. Съобразяването със спецификата на езиковата среда и социокултурните норми на междуличностно взаимодействие, които децата овладяват от най-ранна възраст, е едно от достойнствата на българския скрининг тест за тригодишни деца. Той е естествено продължение на многогодишните усилия за създаване на стандарти за ранно детско развитие и учене с подкрепата на УНИЦЕФ

След пилотната фаза, скрининг тестът е приложен в изследване на 5032 деца по проект на МОН BG051PO001 – 4-1.07 „Включващо обучение”, като въз основа на получените данни е създадена съкратена версия, за която са предложени норми върху представителна случайна извадка, формирана в съответствие с демографската представеност на 28 административни области на страната, като следва разпределението на децата от тази възрастова група по полов признак.

Нормите за неговото прилагане, както и параметрите на отделните айтеми са оценени в рамките на GRM методология- разновидност на теорията “отговор на тестов въпрос” и отчитат възрастта на децата, което е негово голямо методологическо преимущество.

Освен това, показателите за психометричните свойства на теста като надеждност и конструктор-валидност удовлетворяват изискванията за такъв тип тест и дава основание за неговата приложимост в практиката.

Скрининг тестът може да бъде приложен успешно и за целите на национален мониторинг при установяване на постиженията на децата на тригодишна възраст, като въз основа на анализа на проблемите може да се очертаят приоритетните области на промяна с определяне на новите акценти в педагогическото взаимодействие.

Предназначен е за прилагане от специалисти с квалификация В и се препоръчва прилагането му да бъде съобразено с принципите, залегнали в Етичния Кодекс на Българското Психологическо Дружество. Професионалното прилагане на скрининг теста изисква внимателна интерпретация на резултатите на всеки индивидуален случай и съотнасянето на получения общ бал спрямо предложените норми. Изводите от него не трябва да водят в никакъв случай до стигматизиране и дискриминация на изследваните деца. Добрата практика налага съчетаното прилагане на различни по характер методи, от които да се постигне по-пълна и цялостна картина за състоянието на детето в този момент на неговото развитие.

Създаденият скрининг тест е първа стъпка в инициативата за създаването на цялостна и всеобхватна програма за комплексното подобряване на различните двигателни, познавателни компетентности, езиковите умения на българските деца, както и уменията им за адаптация и социално взаимодействие в предучилищна възраст, за да се постигне тяхното балансирано и конструктивно личностно-емоционално развитие.